

İSTANBUL GEZGİNLERİ

Aksiyon 32 / 06.04.2014

NEZAHAT GÖKYİĞİT
BOTANİK BAHÇESİ

İçindekiler

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi.....	4
Merkez Ada	4
Çitli Bahçe.....	4
Çok Yıllık Yastık.....	5
Kaktüs ve Etli Bitkiler Serası	5
Kameriye	6
Kaya Bahçesi.....	6
Kaya Çatlağı Bahçesi.....	7
Kurak ve Çorak Bahçe.....	8
Meyve Bahçesi	11
Saklı Bahçe	12
Nilüfer Havuzları.....	12
Ertuğrul Adası.....	13
Anıt Zeytin Ağacı	13
Ertuğrul Anıtı	14
Karadeniz Bahçesi	14
Faydalı Bitkiler Bahçesi.....	15
Buğday ve Yakın Akrabaları	16
Boya Bitkileri	17
Mesire Adası.....	17
Keşif Bahçesi.....	17
Mesire Alanı	18
İstanbul Adası.....	18

18. Yüzyıl İstanbul Konak Bahçesi	18
İstanbul Boğazı	20
Mahalle Çeşmesi	21
Osmanlı Çadırı	22
Sergiler	23
Arboretum Adası	24
Meşe Adaları	26
Kroki	27

Kitapçık içeriği Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi internet sitesinden (<http://www.ngbb.org.tr/>) alınmıştır.

Nezhat Gökyiğit Botanik Bahçesi

Nezhat Gökyiğit Botanik Bahçesi (NGBB), 1995 yılında Ali Nihat Gökyiğit tarafından eşi Nezhat Gökyiğit adına hatıra parkı oluşturulmak amacıyla kurulmuş ve başlangıçta 'hatıra parkı' amacına yönelik bir bitkilendirme ve ağaçlandırma planı uygulanmıştır. Önce yol inşaatı nedeniyle yapısı aşırı derecede bozulmuş toprak ıslah edilmiş; sonra 32 hektarlık park alanına takriben 50.000 ağaç ve çalı dikilmiştir. Daha sonra amaç değiştirilerek, bir botanik bahçesi olma yolunda çalışmalarına başlanarak 2002 yılında halkın ziyaretine açılmış ve 2003 yılında adı Nezhat Gökyiğit Botanik Bahçesi olarak değiştirilmiştir.

İstanbul'un Anadolu yakasında, Atatürk ve Fatih Sultan Mehmet köprülerinden gelen otoyollarla, Anadolu otoyolunun (Ankara) birleştiği kavşakta bulunmaktadır. Bahçe kavşaktaki anayollar ile bağlantı yolları arasındaki adalar üzerinde kuruludur ve sekiz adadan oluşmaktadır. Alan, Karayolları Genel Müdürlüğü ile ANG Vakfı arasındaki bir protokolle 2025 yılına kadar bu hizmete tahsis edilmiştir. NGBB, İstanbul'a %12 oranında yeşil alan sağlamasıyla İstanbullular için bir nefes alma noktası olmasının yanı sıra, bir araştırma, eğitim ve öğretim merkezidir.

Merkez Ada

Çitli Bahçe

Çitli bahçede, çit olarak kullanılan bitkilerin yanı sıra; ülkemizde daha önce çit olarak kullanılmasa da Türkiye'de doğal olarak yaşayan kayın (*Fagus orientalis*) gibi bitki türleri deneme amacıyla yetiştirilmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin bazı doğal otsu bitki türleri yastıklarda bulunur. Bu bitkilerden yanardöner (*Centaurea tchihatcheffii*), dünyada sadece Türkiye'de, Ankara Gölbaşı'nda doğal olarak yetişir. Doğal

ortamında mayıs ayında çiçeklenen bitki, NGBB’de kasım ayında çiçeklenmeye başlar;böylece, doğasında yanyana gelme olasılığı bulunmayan kar ile birlikte görülür. Yanardöner, IUCN kriterlerine göre “Vahim(CR) kategorisindedir ve Bern Sözleşmesi’ne göre kesin korunması gereken bitkiler listesinde yer alır.

Alanda bulunan bitkilerden ekinezya (*Echinacea purpurea*), çakşır (*Ferula sp.*), alev çalısı (*Photinia serratifolia*) ilgi çeken türlerdir. Alanda bulunan çakşır (*Ferula sp.*), alev çalısı (*Photinia serratifolia*), karayemiş (*Lauracerasus officinalis*), biberiye (*Rosmarinus officinalis*), nane (*Mentha spicata*), kadın tuzluğu (*Berberis thunbergii*), defne (*Laurus nobilis*) ilgi çekici türlerdir. Alanda 35 farklı bitki türüne ait 39 takson bulunmaktadır.

Çok Yıllık Yastık

NGBB’deki çok yıllık yastık alanı, 2008 yılının haziran ayında bitkilendirilmiştir. Alan, alt havuzun yanında, kanal boyunca uzanır. 2010 yılının Şubat ayında çok yıllık yastık alanine yeni bitkiler eklenmiş, yeni bir peyzaj ve bitki bakımı yapılmıştır.

Bahçemizin dört mevsim güzel yeşil alanlarındandır. Yaz aylarında civan perçemi (*Achillea sp.*), Yıldız çiçeği (*Dahlia sp*), ekinezya (*Echinacea purpurea*), aslanağzı (*Antirrhinum sp.*); kış aylarında ada çayı (*Salvia pratensis*), “*Ptilostemon afer*”, “*Epimedium warleyense*”, ilkbahar aylarında “*Anigazanthus flavidus*”, “*Coreopsis verticillata*”, ateş çiçeği (*Salvia coccinea*); sonbaharda ise “*Dianella nigra*”, “*Dipsacus fullonum*” ve *Agastache rugosa*” bu alanda çiçekli görülebileceğiniz bitkilerdir.

Kaktüs ve Etli Bitkiler Serası

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi’nde kaktüs ve etli bitkiler serasında gösteri amaçlı yetiştirilen bitkileri gelen ziyaretçilere, okul öğrencilerine ve kaktüs ve etkili bitki meraklılarına tanıtmak, bilgi paylaşımında bulunmak ve Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesinin bitki çeşitliliğini arttırmak amacıyla kurulmuştur. Nezahat Gökyiğit

Botanik Bahçesi'nde gösteri ve yetiştirme amacı ile seranın yapımına 2009 Ağustos ayında başlanmış olup Kasım ayın sonunda bitirildi. Kaktüs ve diğer etli bitkilerin ekolojik isteklerini karşılayabilmek için çakıl kum oranı yüksek yastıklar hazırlandı. Aralık ayı içerisinde ise yapımı bitirilen seradaki yastıklara bitkilerin dikimi yapıldı.

Kameriye

Yapılarında genellikle ahşap malzemenin kullanıldığı, bahçelerin bir köşesinde vakit geçirmek için oluşturulan yapılar "kameriye" olarak isimlendirilen mimari bir öğedir. Üstleri genelde tam veya yarı kapatılır. Şekilleri kare, dikdörtgen, altıgen veya sekizgen olarak çeşitlilik göstermektedir. Alanda yapılan normal bir gezintiyi bir anda gizeme büründürerek, eğlenceli hale getirebilirler. Genelde bitkilendirme aşamasında görsel değeri yüksek sarılıcı ve yayılıcı bitkilerin dışında, gezinti boyunca kokusuyla sizi büyüleyecek kokulu bitkiler tercih edilir. Ayrıca günümüzde kameriyelerin yanında bitkilerin kolayca sarılmasını ve yayılmasını kolaylaştırmak için tel kafes sistemi kullanılmaktadır.

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nde merkez adada göletin yukarısında yer alan kameriye, sizi bitkilendirmesiyle her mevsim büyüleyebilen adeta yaşayan canlı bir yapıdır. Sizi ilk olarak kokusuyla ve görşelliği ile büyüleyecek olan güller etkiler. Aynı zamanda bu güllerin Ekim-Kasım aylarında çiçeksiz olduğu zamanlarda bile esrarengiz görşelliğe sahip meyve yapıları bulunmaktadır. Güllerin yanında beyaz renkli çiçeklerinin muhteşem kokularıyla yasemin yerini alır. Bu birlikteliğe ahşap dokuyla muhteşem bir uyum yaratan, içinden yürüdüğünüz anda sizi mor çiçekleriyle büyüleyen mor salkım bitkisi katılır. En son olarak da ahşap dokuyu tamamen sararak yeşil ve ahşabın birlikteliğini en güzel şekilde sergileyen orman asmasını görebilirsiniz.

Kaya Bahçesi

Kaya Bahçesi, doğal ortamı kayalık alanlar olan kaya üzerinde veya taşlar arasında veya, taşla sarılarak hayatını sürdüren bitki türlerinin

sergilendiği ve yetiştirildiği alanlardır. Burada yetiştirilen bitki türlerinin ekolojik istekleri oldukça farklıdır. Sıcak ve kurak ortamda yetişen kaya bitkileri olduğu gibi oldukça nemli ve sulak ortam seven kaya bitkileri de bulunur.

Kaya bahçelerinin oluşturulmasında belli bir standart veya şablon yoktur, sadelik ve doğallık prensiplerine dayalı bir peyzaj uygulaması izlenmektedir. Kaya bahçelerinin tasarımında en önemli ilkelerden birisi seçilecek olan doğal kayalar ve onlarla birlikte kullanılacak olan bitkilerin uyumlu birliktelik sergilemeleridir.

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesinin ilk koleksiyonlarından biri olan Kaya Bahçesi'nin yapımına 2002 yılında başlanmıştır. Bahçemize farklı form ve yapıdaki kayalar getirilerek simetrik olmayacak şekilde yani doğal anlayışla bir dizin oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir. Bitki seçiminde ise özellikle, kayaları örtmeyecek, onlardan daha ön planda olmayacak yapıdaki türler tercih edilmiştir. Kaya Bahçe'mizde ülkemizin farklı bölgelerine ait 10 endemik tür bulunmaktadır. Bu endemik türler;gökyiğit soğanı (*Allium goekyigitii* Ekim, H.Duman & A.Güner), karaca soğanı (*Allium karacae* Koyuncu), koyuncu soğanı (*Allium koyuncui* H.Duman & Özhatay), kazteresi (*Arabis aubretioides* Boiss.), çiğdem (*Crocus asumaniae* B.Mathew & T.Baytop), baytop çiğdemi (*Crocus baytopiorum* B.Mathew), ümraniye çiğdemi (*Crocus pestalozzae* Boiss.), kardelen (*Galanthus krassnovii* Khokhr.), rize kardeleni (*Galanthus rizehensis* Stern), sarı navruz (*Iris danfordiae* Boiss.), akseki navruzu (*Iris pamphylica* Hedge) ve çakalnergizidir (*Sternbergia candida* B.Mathew & T.Baytop).

Kaya Çatlağı Bahçesi

Doğal ortamları olan kayalar ve kaya çatlakları arasında çok az bir toprakla bile yaşamlarını devam ettirebilen bitkilerin sergilendiği alandır. Bu ortamda yaşamlarını sürdürebilen bitkilerin kendilerini buldukları ortam koşullarına adapte etme yetenekleri oldukça yüksektir. Genellikle burada yaşayan bitkilerin çoğunun boyları

oldukça küçüktür. Bu sayede kendilerini şiddetli rüzgârlara korurlar. Örneğin bu bahçelerin vazgeçilmez bitkilerinden biri olan taşkıranlar (*Saxifraga* sp.) yaşamın gereği olarak toprağın üzerinde sıkı bir örtü oluştururken; damkorukları (*Sedum* sp.) ise kümeler halinde bulunurlar.

Farklı vejetasyon örneklerinin sergilendiği Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nde kaya çatlağı bitkileri özellikle ilkbahar ve yaz aylarında can alıcı renkleriyle dikkat çekerler. Kaya Çatlağı Bahçemizde 2009 Temmuz tarihine göre 46 tür bulunurken, bunların altısı, Türkiye'nin endemik türleridir. Bu bitkilerin en önemlilerinden biri en yakın akrabası Orta Afrika'da yaşayan ve Türk bir botanikçi tarafından keşfedilmiş olan kadıncıkçalısıdır (*Flueggea anatolica* Gemici).

Kadıncık çalısı (*Flueggea anatolica* Gemici) Sütlegengiller (*Euphorbiaceae*) ailesine ait olan bu bitki yaklaşık 5 m boyunda, kışın yapraklarını döken, bir cinsli ve bir evcikli çalıdır. En yakın akrabası Orta Afrika'da yaşar. Dalları yeşilimsi renkli, sürgünlerin enine kesiti üçgen şeklindedir. Yaprakları yumurtamsı ya da elips şeklinde, ayası 2,5-6,5 cm, sapı dar ve kanatlıdır. Meyvesi 3,5-5,5 mm, tohumu 1,5-2,5 mm ve parlak soluk kahverengidir. Mayıs-haziran aylarında çiçeklenir. Mersin, Tarsus'taki Kadıncık vadisinde ve Kahramanmaraş'ta, Göksun çevresindeki maki vejetasyonu içinde, özellikle keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua* L.) bireyleri arasında bulunur. Kategorisi "Vahim" (CR) olan, endemik bir türümüzdür.

Kurak ve Çorak Bahçe

Son yıllarda dünyanın giderek kuraklaşacağı varsayımı neticesinde, Dünya üzerinde tuzcul ortamlarda ve daha az suyla yaşamlarını devam ettirebilen bitkilerin varlığı önem kazanmaktadır. Kuraklık bitkiler olarak adlandırılan bu türler, giderek kuraklaşan Dünya için gelecek umudu taşıyor.

Bu nedenle daha az su tüketen ve kuraklık nedeniyle tuzluluğu artan topraklarda yetişebilen bitkilerin halka tanıtılması ve konuya ilişkin çalışmaların teşvik edilmesi günümüzde daha da önem

kazanmaktadır. Bu nedenle Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi olarak Kurak ve Çorak Bahçe'yi oluşturmamızdaki amaç; halkımızın küresel ısınma ve bunun getireceği sonuçlara dikkatini çekmek ve gelecek nesiller için gıda güvenliğimiz ve su sancısı açısından bilimsel araştırmaların teşvik edilerek artırılmasını sağlamaktır.

Kurak ve çorak bahçenin kurulma aşamaları:

Bu amaçla yola çıkılarak 2007 Ağustos-ekim ayları arasında yapılan çalışmalarla Kurak ve Çorak Bahçe kurulmuştur. Kurulma aşamalarından ilki peyzaj düzenine uygun alanların belirlenmesiyle başlanmış, tuzcul bitkilerin dikileceği havuzlar oluşturulmuştur. 2007 sonbaharında İç Anadolu'nun değişik noktalarından getirilen topraklar bu bölümlere konulmuştur. Botanikçiler tarafından arazi çalışmaları yapılmış ve getirilen bitkilerin İç Anadolu bozkırlarının temsiline uygun olarak oluşturulan alanlara dikimi yapılmıştır. Bahçede tür çeşidini arttırmak için arazi çalışmaları halen devam etmektedir ve edecektir. Kurak-çorak bahçeyi oluşturan bölümler şöyledir:

Kireçli bozkır toprağı: Ankara ili mevkiinden getirilmiştir.

Beypazarı geveni (*Astragalus beypazaricus*), gökbaş (*Centaurea depressa*), bozkır süseni (*Iris schachtii*), bozkır kekiğı (*Thymus sipyleus*)

Marnlı toprak: Ankara ili Beypazarı ilçesi Acısu mevkiinden getirilmiştir.

Dağgeveni (*Acantholimon anatolicum*), peygamber çiçeğı (*Centaurea nivea*), ayaş geveni (*Astragalus densiflorus* subsp. *ayashensis*)

Cipsli (alçıtaşlı) toprak: Ankara ili Beypazarı ilçesi Acısu mevkiinden getirilmiştir.

Beypazarı adaçayı (*Salvia aytachii*), ankara civanperçemi (*Achillea ketenoglui*), kızıl emzikotu (*Onosma tauricum*)

Volkanik bozkır toprağı: Karaman ili Kara Dağ Madenşehir köyü mevkiinden getirilmiştir.

Yıldırımlı geveni (*Astragalus yıldırımlı*), tülüşah (*Centaurea iconiensis*), geven (*Astragalus angustifolius*)

Tuzlu toprak: Konya ili Tuz Gölü Eskil ilçesi Kelektome mevkiinden getirilmiştir.

Erişte (*Plantago crassifolia*), peygamber çiçeğı (*Centaurea tuzgolüensis*), tül pembe (*Frankenia hirsuta*), tuzcul adaçayı (*Salvia halophila*)

Sülfatlı tuzlu toprak: Konya ili Tersakan Gölü mevkiinden getirilmiştir.

Çuvan (*Halocnemum strobilaceum*), *Gypsophila oblongeolata*, *Asparagus lycaonicus*, *Verbascum pyroliforme*

Bunlara ek olarak İstanbul çevresinden getirilerek oluşturulan iki kumul alanda şöyledir:

Sahil kumu 1 : İstanbul ili Sarıyer ilçesine bağı Gümüşdere köyünden getirilmiştir.

Allium guttatum, *Jurinae kilaea*

Sahil kumu 2 : İstanbul ili Şile ilçesinden getirilmiştir.

Kum gelini (*Tournefortia sibirica*), eşek nanesi (*Calamintha nepeta* ssp. *glandulosa*), '*Digitaria sanguinea* '

Kurakçıl ve tuzcul bitkilerin özellikleri:

Kurak alanlarda yetişen bitkilere kurakçıl bitkiler; çorak alanlarda yetişen bitkilere de tuzcul bitkiler denir.

Tuzcul bitkiler diğere bitkilerin yaşayamadığı tuz oranı yüksek topraklarda yaşamaya adapte olmuş bitkilerdir. Yaşadığı ortama

göre bazı uyum özellikleri geliştirmişlerdir ve bunların başlıcaları şunlardır:

Etlı (sukkulent) gövde ve yapraklara sahip olmak

Su kaybını önlemek için yapraklarını küçültmek ve tüylerle kaplamak

Su alımını kolaylaştırmak için bünyelerinde tuz biriktirmek ve bazı kimyasal bileşikler üretmek, tuz salgılayan bezler üretmek

Bazı fizyolojik adaptasyonlar

Kurakçıl bitkilerin ortama uyum özellikleri:

Kalın örtülü, küçük, yoğun tüylü yapraklara sahip olma

Gözeneklerini yaprak derinliğine gömerek muhafaza etme

Yaprak sayılarını azaltma, boyutlarını küçültme ve bazen dikensi yapraklara sahip olma

Yağışlı bahar dönemlerinde yaşam döngüsünü hızlı tamamlama

Meyve Bahçesi

Kuşkonmaz(*Asparagus sp.*), ahududu(*Rubus idaeus*), domates(*Solanum lycopersicum*), salatalık(*Cucumis sativum*), biber(*Capsicum sp.*) gibi sebzelerin yanı sıra akdut(*Morus alba*), kiraz(*Cerasus avium*), vişne(*Cerasus vulgaris*), şeftali(*Persica vulgaris*), elma(*Malus sp.*), ayva(*Cydonia oblonga*) gibi meyve ağaçları da mevcuttur.

Ziyaretçiler, meyvalığın çitlerinde yetiştirilen ahududu(*Rubus idaeus*) ve böğürtlenleri (*Rubus fruticosus*) serbestçe yiyebilir; ancak bahçe içine kılavuzsuz ve izinsiz girilemez.

Saklı Bahçe

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi 'nde de merkez adada, kanal boyunun yanında Ertuğrul adasına geçişi sağlayan tünel girişinde bir geçiş bölgesi olarak yer alan, hem merdivenin hem de rampanın kullanıldığı hafif eğimli bir alan olan saklı bahçemiz, eğiminde vermiş olduğu etkiyle birlikte kendini saklandığı yerden rahatlıkla gösterebilmektedir. Aynı zamanda saklı bahçemizin içinde, tünelin tam karşısında bir nilüfer havuzu bulunmaktadır. Küçük olmasına rağmen bitki çeşidi bakımından oldukça zengin bir listeye sahiptir. İçerisinde herdem yeşil çalı olan Pittosporumlar, güzel kokusuyla etkileyici olan ıtırılar, sarı renkli yapraklarıyla muhteşem bir etki bırakan altın çanları, narin beyaz çiçekleriyle yaz ve sonbahar aylarında büyüleyen güzellik çalısı, yapraklarını dökmeyen otsu bir yapıya sahip olan bahar başından sonbahar sonuna kadar turuncu, kırmızı ve sarımsı renkli çiçekleriyle ağaç minesini, yapraklarını döken, dökmeyi zamanlarda ise aşağıya kadar dallanan filbahriler sizi beklemektedir. Aynı zamanda çalı grubu dışında Tesbih ağacı ve güvey kandili, yayılcı ve yer örtücü olarak da dam koruğu, yayılı gül ve var olan kaya parçalarını sararak doğal bir alanmış etkisi bırakan Amerikan sarmaşığı kullanılmıştır. Bu eşsiz bütüne nilüfer havuzunda açan nilüferlerin güzelliği de eklenince ortaya muhteşem bir peyzaj tablosu çıkmaktadır.

Nilüfer Havuzları

Su bitkileri göl, nehir kenarı ve içi gibi çok sulu yerlerde yaşayan bitkilerdir. Yani sucul ortam yaşamına adapte olmuş bitkilerdir. Bu bitkiler su içinde veya su yüzeyinde yaşayabilirler.

Tatlı sularda yetişen bitkiler köklü ve köksüz olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Köklü olanların (Örneğin; nilüfer) suyun altında uzanan gövdeleri vardır ve kökleri ile tabana tutunurlar. Köksüz olanlar ise suyun yüzeyinde ya da suyun yüzeyine yakın olarak serbestçe yüzerler; ama hiçbir yere tutunamadıkları, bu yüzden de akıntının etkisiyle kolaylıkla sürüklenebildikleri için ırmak değil, çoğunlukla göl

ve gölcüklerde yetişirler. Su bitkilerine örnek olarak; sürünücü çuha, batalıkseven, su mercimeği, su menekşesi, su ebegümeci, dikenli superisi, susümbülü, nilüfer, su çobandeğneği, iri sinirotu, su teresi verilebilir.

Bizim bahçemizde su bitkileri olarak sadece nilüfer havuzları mevcuttur. Bu havuzlar; Mesire Adası, Merkez Ada ve Merkez Ada ile Ertuğrul Adası bağlayan Saklı Bahçe bölümünde yer almaktadır.

Nilüfer çiçekleri su bahçelerinin vazgeçilmez bitkisi, belkide en iddalisidir. Çamurlu ve kirli ortamlarda yetişir. Besin açısından çok zengin olmayan topraklar kullanılabilir. Kumlu, su tutan topraklarda rahatlıkla gelişim gösterebilir. Bol güneşli ortamları sever. Hafif gölgelik ortamlarda da yetişebilir ama çiçek açma verimleri biraz olsun düşebilir. Nilüfer, durgun suyu tercih eder, hareketli su gelişimini olumsuz etkileyebilir.

Dayanıklı nilüfer türleri -20 °C'ye düşen sıcaklıklara bile dayanabilir. Yetiştirildikleri suyun yüzeyinden yaklaşık 10-20 cm yayılabilir, çevresine ise 50-300 cm yayılabilir. Nilüferlerin en önemli özelliği kirli ortamlarda yetişebilmesine rağmen yapraklarının sürekli temiz kalmasıdır. Nilüfer seçerken havuz derinliği göz önünde bulundurulmalıdır. Bazı nilüferler derin su isterken, bazıları ufak havuzlarda mutlu olur.

Ertuğrul Adası

Anıt Zeytin Ağacı

Gemlik yöresinde yer alan bir zeytinlik, fabrika alanı yapılmak için kesilmek üzereyken Sayın Ali Nihat Gökyiğit tarafından alandan yaşlı bir zeytin ağacı sökülerek Ertuğrul Adası'na dikilmiştir. Torajiro Yamada Amfisi üstünde yer alan anıt zeytin ağacının yaşı tam olarak bilinmemektedir. Hala zeytin veren ağaç asıl olarak iki ağacın birleşmesiyle oluşmuştur. Ağaç bu özelliği ile Türk Japon dostluğunu temsil etmektedir.

Ada'da "Faydalı Bitkiler Koleksiyonu; Tıbbi ve İtri Bitkiler Bahçesi, Yenilebilir Bitkiler Bahçesi ve Boya Bitkileri Bahçesi", "Kumar Bahçesi", "Fundalık", "Ortanca Koleksiyonu", "Kelebek Çalısı Koleksiyonu" ve "Sakura Koleksiyonu" bulunmaktadır. Son olarak 2009 Aralık ayında Buğday ve Yakın Akrabaları Koleksiyonu oluşturulmuştur.

Ertuğrul Anıtı

1890 yılında, II. Abdülhamit'in emriyle gittiği Japonya'dan dönüşte, fırtınada batan Ertuğrul Firkateyni'ndeki 527 denizcinin anısına dikilen bir anıttır. Anıtın ifade bulduğu anlam, facianın 115. yılı olan 2005'te, Japon Sakura Vakfı tarafından bağışlanan ve her bir denizcinin anısına dikilen japon sakura kirazı fidanları ile tamamlanmaktadır.

Karadeniz Bahçesi

Dünya'daki bitki çeşitliliğinin önemli öğelerinden "ılıman yağmur ormanları", yurdumuzda özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bölge çok yağışlı (yıllık 200 mm'den çok) ve sisli ılıman iklime sahiptir; toprakları çoğunlukla asidiktir. Genelde karışık olan ormanları, hem ibreli ve geniş yapraklı; hem de yaprak döken ve herdem yeşil ağaçlar ile çalılıarı içerir. NGBB'de bu ormanları temsilen bir "Karadeniz Bahçesi" kuruldu.

Bitkilerin doğasındaki çevre koşullarını sağlamak amacıyla, alana asidik toprak getirildi ve bitkiler bu toprağa dikildi. Nemli vee gölgeli ortam için, alanın üzeri güneş ışınlarını yarı yarıya kesen örtü ile kapatıldı ve sisleme sistemi döşendi. Bahçede, ılıman yağmur ormanlarında görülen kestane (*Castanea sativa*), yayla peliti (*Quercus pontica*), barut ağacı (*Frangula alnus*), çuha çiçeği (*Primula vulgaris*) gibi türlerin yanı sıra; kumar (*Rhododendron sp.*), ormangülü (*Rhododendron sp.*), açelya (*Rhododendron sp.*) türlerini içeren koleksiyon oluşturuldu.

Kumar ve ormangülü türleri, özellikle Himalaya'lar ve Hind-i Çin'de (Maçin) yayılır ve ülkemizde 9 doğal türle temsil edilir.

Faydalı Bitkiler Bahçesi

Tıbbi Bitkiler Koleksiyonu: Ülkemizde de yaygın olarak kullanılan ve “kocakarı” ilacı olarak bilinen bitkisel droglar ve bitkisel karışımlar aslında etnobotanik denilen bir bilim dalı altında incelenmektedir. Etnobotanik; bitkilerin tıbbi kullanımlarının yanında her türlü geleneksel kullanımlarını inceleyen bir bilim dalıdır. İncelemeler sonucunda sentetik ilaçların yan etkileri, farklı ilaçlarla ve farklı etmenlerle etkileşimlerinin ortaya çıkışı, insanların zamanında “kocakarı” ilacı diye küçümsedikleri ilaçlara geri dönmeye yöneltmiştir. Böylece alternatif tıp günümüzde hiç olmadığı kadar gözde olmaya başlamıştır.

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Ertuğrul Adası'nda bulunan Tıbbi ve İtri Bitkiler Bahçesi 2007 yılından beri özellikle İstanbullularını ve bitkilerle ilgilenen herkesi bilgilendirmek amacıyla kurulmuştur. Halk arasında kullanımı olan tıbbi ve itri bitkiler koleksiyonu gerek bahçe elemanlarının, gerekse bahçeye katkıda bulunan birçok bilim adamının gayretleriyle doğadan örnek alınması ile geliştirilmektedir. Ayrıca ülkemizde bulunmayan ancak tıbbi öneme sahip olan bazı bitkilerintohumlarının getirilmesi ve yetiştirilmesiyle de koleksiyonumuz zenginleştirilmektedir.

Bahçe içerisinde yer alan her bitkinin tıbbi amaçlı olarak nerelerde kullanıldığı ile ilgili bilgiler bilgilendirme levhalarında yazmaktadır. Ancak bu bilgilerin SADECE BİLGİLENDİRME AMAÇLI OLUP KESİNLİKLE TAVSİYE NİTELİĞİ TAŞIMADIĞI unutulmamalıdır.

Her mevsim farklı kokuları barındıran Tıbbi ve İtri Bitkiler Bahçesi misafirlerimize görsel bir güzellik sunmanın yanında farklı bilgileri edinmelerini de sağlar.

Buğday ve Yakın Akrabaları

2010 yılında Ertuğrul Adası Faydalı Bitkiler Koleksiyonu içerisinde oluşturulmuş olan NGBB Buğday ve Yakın Akrabaları Koleksiyonu aşağıdaki türleri içermektedir:

Aegilops speltoides

Triticum urartu

T. monococcum var. *monococcum*

4. *Triticum dicoccoides*

Triticum dicoccon

Triticum durum

Aegilops tauschii

Triticum aestivum

Tamamen sergileme ve bilgilendirme amaçlı yapılan bu koleksiyonda, buğday ve akrabalarının evrimsel gelişimleri göz önüne alınarak bir peyzaj düzenlemesi izlenmiştir.

BUĞDAYIN EVRİMİ

Buğdayın evriminde ilk melezleme:

Aegilops speltoides X *Triticum urartu* = *Triticum dicoccoides*,

Triticum urartu bu aşamadan sonra evrimleşerek *T. monococcum* var. *monococcum* (buğdayın diploid kültür formu) oluşmuştur.

Triticum dicoccoides bu aşamadan sonra evrimleşerek *Triticum dicoccon* (buğdayın tetraploid kültür formu) oluşmuştur.

Triticum dicoccon seleksiyon ve mutasyonları sonucu *Triticum durum* (makarnalık buğday) meydana gelmiştir.

Evrimdeki ikinci melezleme ise

Triticum dicoccoides X *Aegilops tauschii* = *Triticum aestivum*
(ekmeklik buğday) oluşumunda gözlenmiştir.

Boya Bitkileri

M.Ö 2000 yıllarında Çinlilerin bitkisel indigo ve çin yeşili denen özel boylarla ipek dokumaları boyadıkları bilinmektedir. 1750'li yıllarda Fransa'da Türk kırmızısı boyası yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Türk kırmızısı olarak ünlenen bitki olan kökboya (*Rubia tinctorum* Salibs.) bitkisinin uzun yıllar tarımı yapılmıştır.

Bitkisel boyamacılık sanatı Anadolu'da çok eski yıllardan beri kullanılmaktadır. Günümüzde birçok bitki türünden özellikle halı ve kilim dokumacılığında boya bitkisi olarak yararlanılmaktadır.

Bitki türlerinin farklı kullanım amaçlarını sergilemek için; Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nde "Boya Bitkileri Koleksiyonu", Tokat Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü'nün yürüttüğü araştırma projesi kapsamında, enstitüdeki uzmanlar ile birlikte 9 Haziran 2008'de oluşturulmuştur. Bu koleksiyon Tokat-Sivas-Amasya yörelerindeki halkın kullandığı boya bitkilerinden oluşmaktadır. Koleksiyondaki başlıca boya bitkileri arasında kızılbaş (Alnus glutinosa (L.) Gaertn.), hayıt (*Vitex agnus-castus* L.), cehri (*Rhamnus catharticus* L.) ve kökboya (*Rubia tinctorium* L.) belirtilebilir.

Mesire Adası

Keşif Bahçesi

Alan çocukların oynarken, bitkiler dünyası hakkında bilgilenmelerini hedef almıştır. Alanın teması "Bitkiler, diğer canlıların yaşamasını sürdürmesi için yaşamsal önem taşır." Olarak belirlenmiştir. Oyun Alanı, çocuklara NGBB'nin armağanı olarak 2009 yılının 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında açıldı.

Keşif Bahçesi'nde en göze çarpan modüller arasında; kum havuzu, fiskiye, açık tiyatro, ağaç ev, tünel yer almaktadır.

Mesire Alanı

İnşaat faaliyetlerine 2007 yılında başlanan Mesire Adası, 23 Nisan 2009'da ziyarete açıldı. Bahçeye mesire için gelen ziyaretçilerin daha rahat edebilecekleri bir alan kavuşturulması ve Merkez Ada üzerinde yoğunlaşan ziyaretçi baskısının azaltılması amacıyla kurulan Mesire Adası'nın ulaşımı, Merkez Ada'daki üst otoparktan bağlanan köprü ile sağlanmaktadır.

NGBB'nin ziyaretçi girişi, 2011 yılının mart ayından itibaren Mesire Adası'na kaydırılmıştır. Ataşehir tarafındaki girişten sonra, bir menfez galeri ile bahçeye bağlantı sağlanmıştır. Böylece NGBB'ye toplu taşıma araçlarıyla ulaşım mümkün hale gelmiştir.

Mesire Adası'ndaki Mesire Alanı'nda pinik yapabilmek için piknik masaları ve banklar mevcuttur.

İstanbul Adası

18. Yüzyıl İstanbul Konak Bahçesi

İstanbul Adası'nın odak noktasını oluşturan bahçe, yazılı ve görsel kaynaklardan yola çıkılarak 18. yy İstanbul bahçelerini, dönemin orijinal tasarımlarına sadık kalınmaya çalışılarak tüm yapısal ve bitkisel güzelliklerini yansıtacak şekilde düzenlenmiştir. Mahalle Çeşmesi, Çınarlı Seyir İskelesi, konak bahçemizin bütünleyici mekânlarını oluşturmaktadır.

18. yüzyıldan önce inşa edilen Türk saray bahçeleri daha sonraki dönemde inşa edilenlere göre çok daha sade yapıdaydı. Ancak Türk bahçe sanatının orijinal karakteristiği XVIII. Yüzyıl'dan itibaren Rönesans ve Barok bahçe sanatının etkisi ile değişmiştir. XIX. Yüzyıl ortalarında ise Osmanlı bahçe sanatı neredeyse tamamen yok olmuştur.

Her ne kadar 18. yüzyıl İstanbul Bahçe anlayışının yazılı ve görsel kaynakları günümüze ulaşamamış olsa da günümüze kadar gelmiş minyatürler, şiirler ve bazı yazılı kaynaklardan yararlanılarak bu bahçelerin genel karakteristiği belirlenmeye çalışılmaktadır.

18. yüzyıl bahçelerinin genel karakteristikleri şöyledir;

Bahçenin ana yapısını oluşturan oturma, süs ve fayda temalı bahçeler bütününden oluşan iç bahçe; kapı, tak ve duvarlarla dış alandan ayrılır.

Bir ana eksen ve onun çevresinde gelişen ikincil eksenler söz konusudur. Yollar, çiçek tarhları ve duvarlar muntazam olmalıdır.

Bahçede istinat duvarları kullanılarak manzara esaslı seviyeler yaratılmıştır. Düz alanlarda bile bahçe içerisinde yatay sofalar ile arazi yükseltilerek ya da çukur bahçeler oluşturularak arazi kotu düşürülmüştür.

Su elemanı bahçede önemli bir yer tutmaktadır. Mevsimlere göre değişiklik gösteren bahçe yapısı içerisinde bir ya da birden fazla havuz vazgeçilmez bir unsurdur. Akar ve hareketli olan su tercih edilir. Havuzlarda fiskiyeler bulunur. Su genellikle setler halinde alt seviyeye akar. Bir kaynaktan akmaya başlayan su bir havuzda son bulur. Suyun sadece fiskiyelerden değil açık kanaldan akıtılması da çok kullanılan bir sistemdir.

Bitki türleri ve kullanımı açısından çiçekler, bahçede özel bir yere sahiptir. Osmanlı bahçelerinde, renk kompozisyonu ve desenler oluşturmak yerine kokusu ve göze hoş görünüşü için kullanılan çiçeklerde renk ve tür karmaşıklığı görülmez. Süs bahçesi bölümünün en büyük kısmını parterler oluşturur. Bunlar yollar veya duvarlarla çevrelenmiştir. Parterler bir kaç metre kareden büyük değildir. Her bölüm aynı tür ve renkte çiçeklerle kaplıdır. Bu alanlar genellikle aynı büyüklükte ve şekildedir. Bu parterlerin arasında dövme taş, kum, çakıl veya malta taşı malzemeli yürünebilecek genişlikte yollar

bırakılır. Parterler 18. yüzyılın sonlarına doğru (bizim bahçemizde de görülebileceği gibi) şimşir ile çevrelenmeye başlamıştır.

Bahçe, gezinti bahçesinden çok oturma amaçlı bir bahçedir. Ahşap veya metal kameriyeler sarmaşık veya asmalarla süslenmiştir.

“Süs” ten ziyade “mantık” ve “fayda” ya önem verilen Osmanlı’da bahçede çiçek kadar “fayda bahçesi” ni oluşturan meyve ağaçlarına da yer verilmiştir.

Bahçe evin olduğu seviyede daha çok taşlık olarak devam etmektedir.

18. yüzyıl İstanbul Konak Bahçesi üç ayrı kotta bulunan ve üç ayrı temaya sahip alandan oluşmaktadır.

İlk ve en üst kat olan ‘fayda’ temalı bahçede elma, nar, malta eriği, badem, armut, erik ve vişne ağaçları bulunmaktadır. Alanın ortasında bulunan ‘spiral havuz’ alanının dışında bulunan ‘mahalle çeşmesi’nden kendi cazibesi ile gelen su ile beslenmekte ve bir kanal vasıtası ile aşağı ki kotta bulunan havuza düşmektedir.

İkinci kottaki bahçede ise ‘dinlenme ve süs’ teması işlenmektedir. Mevsimsel olarak renk ve çeşit değişiklikleri ile görsel olarak zenginleşecek olan çiçek parterleri ve iki adet fiskiyesi ile Osmanlı bahçe sanatının görselliğe olan düşkünlüğünü anlatılmaktadır. Parterlerin iki yanında bulunan ahşap pergolalar ile de dinlenme ihtiyacı karşılanmaktadır.

Son ve en alt kottaki alanda ise ‘konak’ bulunmaktadır. Taşlık alanın ağırlıklı olduğu bu alanda bulunan konak harabe bir bina kalıntısı ile sergilenmektedir. Mahalle çeşmesinden ve üst kottan bir kanal vasıtası ile gelen su ise bu kattaki havuzda son bulmaktadır.

İstanbul Boğazi

Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan İstanbul Boğazi, yüzyıllar boyunca çeşitli kültürlerin yuvası olmuştur. İki kıta arasında kurulan

dünyadaki tek kent olan İstanbul üzerinde yaşamış ve halen halen yaşamakta olan tüm kültürlerin özellikleri ile şekillenmiştir.

İstanbul'un, surlar içinde kalan bölümünün, yedi tepe üzerinde kurulduğu söylenir. Bu nedenle 'Yedi tepeli kent' denince akıllara İstanbul gelmektedir.

İstanbul Adası'nın önemli bir ögesi olan Boğaziçi alanı, ölçekli olarak küçültülerek alana yerleştirilen "İstanbul Boğazı"nı sembolize etmektedir. Suyunun rengi, köprüleri, Kız Kulesi ve dört mevsim değişecek çiçekli "Yedi Tepesi"yle minyatür boğaz, seyir iskelesi ve teraslarından izlenebilmektedir.

Mahalle Çeşmesi

'Çeşme', su kaynağı anlamında, göz kelimesinin Farsça karşılığı olan 'çeşm' kelimesinden dilimize geçmiştir. Çeşmelerin mimarisi, Osmanlıların batı kültüründen etkilenmeye başladığı 18. yüzyıla kadar olan dönem öncesi ve sonrası olarak ele alınabilir. 18. yüzyıldan önceki çeşmeler genellikle klasik Osmanlı mimari tarzlarını yansıtırken, 18. yy. sonrasında yapılan çeşmelerde Avrupa mimarisinin etkileri görülmektedir.

Mahalle çeşmesi toplumsal iletişim ağının başlıca düğüm noktalarından birisidir. İmparatorluğun son zamanlarına kadar genel su şebekesinden evlere dağıtım yapılamamaktaydı. Kent halkı ihtiyaçları olan suyu sokaklardaki çeşmelerden almaktaydı. Bunun sonucu olarak, geleneksel kültürde çeşme başı, özellikle kadın hayatının sosyalleşmeye açık yönünü temsil etmektedir.

O dönemde herhangi bir canlının su ihtiyacını karşılamının büyük sevap olması nedeniyle padişahlar, valide sultanlar, hanım sultanlar, vezirler, beyler, efendiler, ağalar kendilerinin hayırla anılması veya ölmüş bir yakınının ruhunun şad olması için bir çeşme yaptırmayı adet edinmişlerdir.

Bizim çeşmemiz de konak bahçemiz ile bütünleşen bir mahalle çeşmesini simgelemektedir. Traverten çeşme üzerinde NGBB'nin sembolü olan iris bitkisinin kabartma motifleri yer almaktadır. Çeşmeden çıkan su kendi cazibesi ve kapalı bir kanal vasıtasıyla konak bahçemizin su kanalının kaynağı olan spiral havuza ulaşmaktadır.

Osmanlı Çadırı

İstanbul Bahçesi'nin özgün köşelerinden biri de Osmanlı çadırıdır. Eski Türklerin yaşantısında çok önemli bir yer tutan çadırlar işlevleri ve sahiplerine göre bazı farklılıklar gösterirse de temel özellikleri bakımından aynıdır. Türk çadırlarının dış yüzeyi genel olarak tek renk olmasına rağmen iç yüzeyi yaşam ortamı anlayışına uygun olarak değişik motiflerle süslenir. Çoğunlukla bitki ve çiçeklerden oluşan motifler, bazen geometrik desenlere dönüşse de yaşam ortamını güzelleştirme amacı için olmazsa olmazlardandır. İstanbul Bahçesi düzenlenirken eski İstanbul yaşantısını canlandırmak düşüncesi ile konak bahçesinin içine bir de Osmanlı çadırı (otağ)kuruldu. Üç bölümden oluşan çadırın iç cephesi geleneksel Osmanlı çadırlarında görülen motiflerle bezendi. Yaklaşık 75 m2 lik bir alanda kurulan çadır bir yandan kalabalık toplantılara ev sahipliği yaparken diğer yandan değişik amaçlı sergiler düzenlenmesine imkan sağlamaktadır.

İstanbul Bitkileri Koleksiyonu

İstanbul'da yaklaşık 2.500 bitki türü yaşamakta olup bunlardan yaklaşık 20 tür sadece İstanbul'da yetişmektedir (endemik). Bu alan, İstanbul özelinde Türkiye'nin özel coğrafi konumunun getirdiği bu zengin bitkisel dokunun, günümüz modern bahçe tasarım yaklaşımı ile sergilenmesine ayrılmıştır. Alan yok olmakta olan ve İstanbul ile bütünleşmiş bazı türlere ev sahipliği yapacaktır.

Sanayileşme, şehirleşme, tarım alanlarının genişlemesi, aşırı otlatma, yurt dışına ihraç ve yurt içi kullanım amacı ile doğadan toplamalar, çorak alanların ıslahı, tarımsal mücadele ve kirlenme, yangınlar bitkileri tehdit eden faktörlerdir. Ülkemizde yetişen endemik ve

endemik olmayan bitkiler tüm bu baskılar altında neslini devam ettirebilmekte zorlanmaktadır.

Avrupa’da bu yok olmaya karşı dünya doğa koruma kuruluşları ve botanik bahçeleri birlikte çalışmaktadır. ANG Vakfı bünyesindeki Botanik Bahçemiz de bu hassasiyetle İstanbul’a özgü ve endemik otsu bitki türlerini bu alan içinde korunmayı ve halkı bu yolla bilgilendirmeyi görev edinmiştir.

Sergiler

Türk Kültüründe Bahçe ve Çiçek

“İstanbul’un Kültür ve Yaşamında Bahçe ve Çiçek” temalı sergide, üzerinde çiçek ve ağaç motifi bulunan değişik objelerden 120 tablonun yer aldığı bir sergidir. Sergide çeşmeler, mezar taşları, silahlar, çadırlar, kitabeler, çiniler, fermanlar, kıyafetler, ev süslemeleri, kısaca yaşamın her alanında yer alan resim, gravür ve minyatürlerinde bulunan bahçe ve çiçek motifleri sunulmaktadır. İstanbul’da çiçek yetiştirmenin nasıl şiir gibi müzik gibi tutkulu bir sanat haline geldiği; mutfağı zenginleştirme ve renk tonlarını belirtmeye varıncaya kadar meyve ve çiçeğin ne kadar geniş bir alanda etkili olduğu görülmektedir.

İstanbul’da Mutlu Olan Ağaçlar

Farklı iklim kuşaklarının etkisi altında olması ve farklı uygarlıklara başkentlik yapmasının etkisi İstanbul’un ağaç çeşitliliğini arttırmıştır. Yurtdışından getirilen birçok ağaç türü buraya uyum sağlamıştır. Sergide servi, çınar, erguvan gibi İstanbul’a sembol olmuş ağaçların yanında sarıçiçekli atkestanesi, lâle ağacı gibi ender bulunan ağaçların fotoğrafları yer almaktadır.

İstanbul’un Çiçekleri

Yaklaşık 2500 bitki türüyle Avrupa'nın birçok ülkesini bile geride bırakan İstanbul'un çiçeklerinin yer aldığı sergi özellikle İstanbul endemiği bitki türlerini kapsamaktadır.

Arboretum Adası

"Arboretum" sözcüğü, çeşitli biçimlerde tanımlanabilir. Genel olarak, kökeni belli ve doğru belgelenmiş ağaç ve çalı gibi odunlu bitkilerden oluşan canlı koleksiyonların yer aldığı arboretumlar; bilimsel araştırmaların yanı sıra içeriğine uygun hoş vakit geçirme amacıyla düzenlenmiş alanlardır.

Arboretumda, gerek bulunduğu ülkenin doğal odunlu bitkileri; gerekse dünyanın çeşitli yerlerinden getirilmiş, kökeni belli ağaçlar ve çalılar, belirli bir plan ve tasarıma göre sergilenir.

NGBB'de, 9 Nisan 2011 tarihinde ziyarete açılan Arboretum Adası'nda öncelikle Türkiye'nin doğal odunlu bitkilerinin tümünün bir araya getirilmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda ülkemizde doğal olarak yetişen 723 değişik ağaç ve çalı türü, 2009 yılından başlayarak ülkemizin birçok bölgesinde gerçekleştirilecek olan bilimsel araştırma gezileri ile NGBB Arboretum adasına taşınacaktır.

Odonlu Bitki Koleksiyonu Arazisi (OBKA) çalışmalarında, bitkilerden canlı örnek ya da tohum ve çelik gibi üretim malzemesi alınmaktadır. Ayrıca, ilgili örneklerin tam teşhisini yapabilmek için, bitkiden yöntemine uygun olarak herbaryum örnekleri alınmakta; fotoğrafları çekilmektedir. Tüm bitkilerin, alındığı yere ait açık ve kesin ekolojik bilgileri kaydedilmekte; bahçeye gelir gelmez birer giriş numarası verilmektedir.

Nezhat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nin tüm adalarında, 2011 yılının mart sonu itibarıyla, Türkiye ve dünyanın çeşitli bölgelerinden getirilen toplam 701 odunlu bitki türü bulunmaktadır. Bunlardan 242 tür (% 35'si) yerli; 459 tür (% 65'ü) yabancı kökenli (egzotik) bitkidir.

Bu değerler, genel olarak dünyadaki diğer arboretumlar ile benzerlik gösterir.

Geçtiğimiz üç yıl boyunca, NGBB'ye yaklaşık 150 farklı odunlu bitki getirilmiş; bunlardan 104 bitki, daha önce 42 doğal tür ve 28 yabancı kökenli türün bulunduğu, Arboretum Adası'nda dikilmiştir. Halen Arboretum Adası'nda, 146 farklı doğal odunlu bitki türü (% 84) ile 28 yabancı kökenli odunlu bitki türü (%16) bulunmaktadır. Bu bitkilerin tümünün, kesin teşhisleri ve etiketlenme işlemleri yapılmıştır. Buna göre, arboretumda bulunan yerli türlerin oranı, amaca uygun olarak, NGBB genelindeki yerli türlerin oranına göre oldukça yüksektir.

NGBB Arboretum Adası'nda, bitkilerin dikimi belirli bir düzende gerçekleştirilmiştir. Coğrafi konumuyla dört mevsimin yaşandığı ülkemiz, komşuları ve Avrupa ülkelerine göre, daha zengin bir floraya sahiptir.

Ülkemizde, yaklaşık 11.000 tohumlu bitki taksonu bulunmakta; bunun yukarıda da değinildiği gibi 723'ünü, ağaçlar ve çalılar oluşturmaktadır. Bu verilerin, NGBB Arboretum Adası'ndaki temsili, şimdilik % 20 olduğuna göre; projenin daha uzun yıllar sürmesi kaçınılmazdır.

NGBB Arboretum Adası, Türkiye'nin bitki coğrafyası ve sosyolojisine uygun olarak üç bölüme ayrılmıştır.

* Avrupa-Sibirya bitki coğrafyası bölgesi; Karadeniz bölgesinin tamamı ve Marmara bölgesinin büyük kısmını kapsar.

* İran-Turan bitki coğrafyası bölgesi; İç Anadolu, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu bölgelerini kapsar.

* Akdeniz bitki coğrafyası bölgesi; Akdeniz ve Ege bölgeleri ile Marmara bölgesinin güney kısmını kapsar.

Halen Arboretum Adası'nda bulunan, arizona servisi vb birçok yabancı kökenli bitki; yeni getirilen doğal bitkiler için, siper ve gölge

elemanı olarak kullanılmaktadır. Bu bitkiler, doğal türler temin edildiğinde alandan periyodik olarak ve çıkarılarak diğer adalara taşınacaktır.

Ayrıca, karayolu kenarlarında ve yamaçlardaki tüm egzotik bitkilerin gürültü zonu oluşturma, toprak erozyonunu önleme ve perdeleme işlevleri nedeniyle korunmaları planlanmaktadır. Arboretum Adası'nın TEM karayolu sınırında ağaçsız olan kısmına, tamamı doğal meşe türlerimizle oluşturulan kenar zonunda; ülkemizin 18 meşe türü, yaklaşık 600 bireyle temsil edilmektedir. Öte yandan, NGBB'de, dünyanın en büyük meşe koleksiyonunu oluşturma çalışması ise diğer iki meşe adasında sürdürülmektedir.

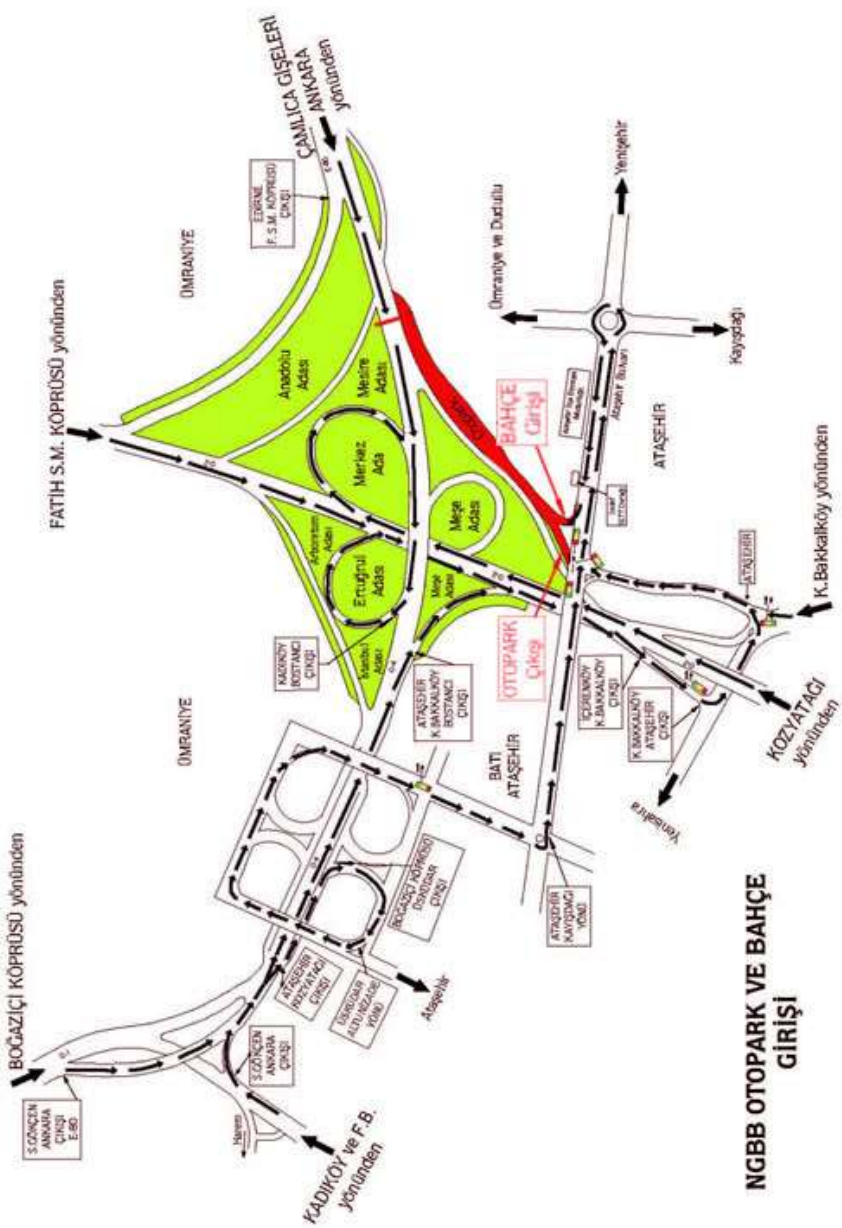
Meşe Adaları

Meşeler çoğunlukla ağaç, bazıları da çalı şeklinde kışın yapraklarını döken ya da herdem yeşil odunsu bitkilerdir. Kuzey yarıküresinin ılıman bölgelerinde yayılan ve geniş ormanlar oluşturan meşelerin dünya genelinde 300 civarında türü bulunmaktadır. Ekolojik yönden değişik yetiştirme ortamlarında yetişerek, toprak erozyonuna karşı adeta vatan toprağını savunmaktadır.

Türkiye 18 tür ve 23 takson ile bir meşe cenneti durumundadır. Ülkemiz ormanlarının yaklaşık % 30'u olan 6,5 milyon hektar alanında doğal meşe toplulukları yer almaktadır. Meşelerin ülkemiz açısından bu denli önemli olması nedeniyle, Türkiye'nin en büyük sivil toplum kuruluşu olan TEMA vakfı "Bir milyar meşe palamudu toprakla buluşuyor" adlı bir büyük projeyi uzun zamandır uygulamaktadır.

Bu bağlamda NGBB'de dünyanın en büyük meşe koleksiyonuna sahip olmayı amaçlamaktadır. Kayıtlarımıza göre bahçede dikili halde aksyonu bulunan toplam meşe ağacı sayısı 661 adettir. Bunların büyük çoğunluğu doğal türlerimize aittir. Halen meşe koleksiyonunda 22 doğal, 14 egzotik olmak üzere toplam 36 meşe taksonu bulunmaktadır.

Kroki

www.istanbulgezginleri.com

 /IstanbulGezginleri

 /gezginist